

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. De amore creatorum possibilium, qua talium, diuino, sententiæ
Doctorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

non est: cuius rationem aliam, & à priori adhibet Sanctus Thomas supra ex diuine voluntatis perfectissima libertate: etenim, etsi possit aliquid scibile non scire, seu ignorare intellectus facultatis non virtus, potentia, aut perfectio sit, sed imperfectio potius, & potentia defectus; aut possit non amare ea, quæ necessaria ad finem, siue aut siue non sunt, maxima perfectio, & potestas voluntatis est: nempe eius libertas & ad virtutis potestas: at creata necessaria non sunt ad finem eius, nempe Deum, quem solum Deus necessario amat: ergo possit illa non amare maxima perfectio diuine voluntatis est.

8. Dixi autem de volitione diuina exercitè se erga creata habent, & ita considerata: considerata enim secundum se totam non minus amplum, magis angustum obiectum materiale extrinsecum habet, quam diuina voluntas: sicut enim hæc est, secundum intrinsecum considerata omnis boni, & amabilis ex parte obiecti voluntas, facultasque ad id totum amandum, ita, & Dei volitio in actu secundo infinita, & omnivolitio formalis, & in actu secundo est, ob rationes easdem, quæ Dei scientiam è conceptu, & essentia sua metaphysica indiuisibiliter infinitam è genere suo, & omniscientiam est ostendimus semel controu. 2. & valuerim de omni prædicato diuino controu. 1. cum autem exercitè erga creata addimus, liberum eiusdemmet formalis volitionis physice & metaphysice innatæ erga creata exercitum significamus, quod erga aliqua solummodo est, non erga creata bona, & obiectiue amabilia omnia. Etsi autem mysterium viatorum omnium capum superans de decreti diuini libertate contineat, inferius pro nostro modalio explicandum: ostenditur tamen (quod præsentis loci est) volitionis diuine exercitè erga creata sumptis sphaeram obiectiuam, etiam proportionaliter sphaera scientiæ diuine obiectiua esse angustior, & secus autem, si volitio tota sua latitudine sine eo addito viatur: sic enim omnivolitio est, sicuti & est omniscientia illa.

9. De voluntate verò, & omnipotentia in actu secundo siue pro volitione, & operatione sumptis, dicendum vltimo in hac difficultate est: tam absolute, quam exercitè erga creata Dei volitione accepta sphaeram obiectiuam amplioris sphaera omnipotentia habere. Absolutè enim omnivolitio est, ac proinde æquam cum omnipotentia sphaeram obiectiuam habet: cum tamen omnipotentia actus secundus, siue operatio circa absolute existentia, vel creatura, aut præterita (quæ minor longe possibilitatum pars est solummodo sit) de volitione exercitè erga creata obiecta adhuc sumptis probatur etiam facile: quia Dei volitio non solum circa creata, quæ aliquando absolute fuerit, sunt, vel erunt, (vltia quæ potentia non se extendit operatio) libere efficaciter extenditur, sed etiam circa existentiam eorum, quæ absolute, nec sunt, nec fuerit, nec erunt inefficaci desiderio libere se exercet.

10. Dicendum tandem est: omnia etiam viliissimaque Deus facit, immò plura aliaque non fecit, diligit tamen, (vt ex memorato nuper desiderio eius inefficaci constat) secundum aromas ipsorum differentias amat. Hoc probatum est in simili de scientia controu. 2. disput. 4. q. 2. & certum, contra aliquorum errores recitatos certam. 1. vbi ab eis aliquos Doctores præsertim Hieronymum vindicauimus. Obiectioni autem, quod ex obiectorum vilitate diuina scientia, seu volitio vilesceret ratione, exemplo radiorum solarium stercorea lustrantium confirmata cum Nemefio occurrimus. Quoad volitionem autem occurrit Augustinus recitatus, certam. 2. numer. 5. Iam, Occurrentesque plura Patrum testimonia recitanda occurrit similem errorem in Dei providentia controu. 6. d. 1. Probabantque testimonia alia scripturæ, & Patrum præsertim de volitione Dei erga viliissima quæque singulorum conclusionem, quam probant, recitata omnia ex scriptura num. 1. ac frequens illud Gen. *vidit enim quæ fecerat, & erat valde bona*, scientia vtrique approbationis: quæ Dei de reprobis, cunctisque à se factis complacentiam inuoluit: & alia sexcenta. Rationes Theologicæ eadem sunt, quæ pro eorundem scientia dedimus et omniscientia Dei, & veritate obiectiua rerum pro

Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus II.

omni volitione, & bonitate obiectiua entitatiua omnium rerum etiam viliissimarum, in singulari etiam probant. Adde pro vtriusque minus longe distare viliissima à perfectioribus creatis, quam hæc à purissima bonitate, ac perfectione sine imperfectione diuina: & tamen per aduersarios absque sue perfectionis detrimento, & iactura ad creata perfectiora Dei volitio (idemque de scientia est) descendit: ergo, & inde ad viliora creata ab imperfectione immunis descendet: etenim creata bonitas, & perfectio, quantumvis magna, immò maxima, ab imperfectione excoquibilibus, ac suppurabilibus non est, quam essentia sua creata bonitas, & perfectio imbibit: quare, si ab imperfectione obiecti bonitatis creata in Dei volitionem imperfectior effunderetur, à perfectioribus etiam creaturis imperfectionem Dei volitio repugnantem participaret: si autem ab eis non participat, neque participabit à viliissimis, quarum minus imperfectionis comparatione perfectissime creatura est, quam sit in hac comparatione Dei.

CERTAMEN II.

De amore creatorum possibilium, quæ
taliū, diuino, sententiæ
Doctorem.

1. Quæ hæctenus ex scriptura adducta pro diuino creatorum amore sunt, & plura, quæ ex scriptura, & Patribus asseri possent, de absolute existentibus, & comparatione æternitatis exitibus expresse loquuntur. Quare quæstioni de amore seu volitione Dei erga creata pro aliqua differentia temporis absolute existentia ab authoritate locus non est: Immo verò neque à ratione locus quæstioni relinquatur, cum absolute existentia creata bonitatem, sicuti, & entitatem absolute habere, quare & absolute amari à Deo posse, citra dubium sit: ac de facto à Deo, non vtrunque, sed efficaciter volita, amataque esse (si libertas nostras operationes excipias) tam certum sit, atque, à Dei potentia per liberum de eis efficiendis decretam condita fuisse indubitatum est: solum ergo Catholicis sub lite duo esse possunt. Au ea secundum statum coram reliquos possibilitatis, ac futurationis conditionatæ abstrahentes ab eorum absolute existentia Deus amet, ac velit? Horum vtrumvis tor habet pro alterutra, affirmante, & negante parte fundamenta, & Patronos, vt seorsim examinanda methodo, & claritatis gratia merito videantur: & de statu possibilitatis, titulo prioritatis maioris vniuersalitatis, quam dicunt, habetque rerum possibilitas, respectu futurationis earundem conditionatæ, primo.

2. Prima in hac difficultate sententia asserit Deum amare creata, etiam secundum statum possibilitatis inspecta: ea tamen, non vna apud eius Patronos est. Eorum enim aliqui docent possibilita, quæ talia, libere à Deo secundum eum præcisè statum amari: quare non amari omnia, in horum adhuc sententia probabilius est: siquidem, quæ necessariò non amantur, amari omnia absque fundamento probabili dicitur: id quod apertius constabit ex infra dicendis de defectu fundamenti, vt libere amentur aliqua secundum eum statum; etsi secundum illum bona, & absolute ex parte obiecti amabilia fiat, in quo cum alterius modi Doctores conveniunt: ita plures Recentiores Scoticos, & Thomistas pauciores hanc sententiam de amore Dei erga possibilita præcisè defendentes audiui. Ex antiquis Scholasticis pro hac sententia (quæ longe quam iam subicienda probabilior à ratione nobis videtur) neminem ferè, citarum adhuc, inueni: etsi qui pro nostra negatiua sententia referuntur à cursim legentibus, nec contextum totum attendentibus possint referri: vt è germanæ eorum sententiæ relatione nostra clarebit: vni ex antiquis Scotis, pro hoc censendi modo stare mihi visus est collatis inter se locis ex eo citandis

C num. 3.

num. 3. & 4. & fors Bannez, Zúmel, & Molina, qui solum amorem necessarium Dei erga creaturas absolute negant; non autem liberum erga possibilia, et cum non assentiant, sed disputationem de illo omittant. Ceterum principale eorum omnium Doctorum fundamentum ex perfectione libertatis diuine; ad consequenda obiecta bonitatis limitate creata; adhuc ex suppositione, quod possibilia, qua talia præcisè bona, & amabilia à Deo absolute essent, hanc ipsam sententiam placitum, si in ea hypothese disputassent, dubium mihi non est.

3. Alter modus defendendi Deum possibilia creata, qua talia præcisè amare, necessaria nimirum de eorum præcisè possibilitate complacentia est: non fecus; ac infinita sua omniscentia possibilia eadem necessariorum cognoscit: ita sentire videtur tandem Henricus 2. p. sum. art. 47. quæst. 3. corp. & quodlib. 2. quæst. 3. Scotus clarus in 3. d. 32. quæst. vnica init. Richardus in 1. d. 45. art. 1. quæst. 4. & 7. Dionys. Carth. eadem d. quæst. 1. sub finem. Aureolus d. 46. art. 2. prop. 2. & 3. & d. 40. art. 1. prop. 1. & 2. Fonseca. 7. Metaph. cap. 8. quæst. 4. sect. 5. & q. 5. sectione 4. Vazq. d. 79. capite 2. Arrubal. d. 53. capite 2. Herize d. 18. de volunt. cap. 1. Ruiz de Montoya d. 6. de volunt. sectione 2. à num. 10. & sectione 3. multo sententiam hanc rationum, & discursum momento fundans, & protegens: citari verò, non sine fundamento, pro eadem Soarium nostrum ait, et ambigue aliquando loquatur; sed certe adeo est pro negatiua sententia apertus, vt de eius mente dubitari merito nequeat: expressè autem ubi magis præsentì opinioni videtur fauere gaudium de sola omnipotentia sua actuali Deo concedit; neque de possibilibus (quæ ipsa in huius sententia essentialiter transcendentaliter actuali omnipotentia continentur) secundum se sumptis vsquam Deo complacentiam concedit; sed solum, quatenus eminenter in actuali Dei de sua omnipotentia complacentia continentur: quod solum est Dei actuale omnipotentiam ab ipso amari.

4. Tertia vtrique relatæ vniuersim aduersa sententia docet Deum creata possibilia præcisè qua talia, siue secundum statum possibilitatis præcisè nullatenus amare; sed ea solummodo velle: quæ pro aliqua differentia temporis absolute existunt: eaque non amari à Deo necessariorum, sed libere, sicut libere eis existentia ab ipso consistunt: ita censent Magister in 3. d. 32. sub initio Albertus, prima parte quæst. 79. m. 2. art. 1. partic. 2. quem eius lectatur Discipulus Sanctus Thomas, 1. part. quæstione 19. articulo tertio, corpore & ad 6. ubi Valentia d. 1. pun. 2. & 3. Banes, Zúmel, & Molina ad quæst. 34. artic. 3. & alij Sancti Thomæ Expositores & ad eandem quæstionem 19. & 20. referuntur pro eadem sententia, quatenus Spiritum Sanctum ex creaturarum amore negant procedere, quia carum amor necessarius Deo non est; sed prorsus liber. Quo fundamento, Scotus etiam posset pro eadem sententia referri in 1. distinct. 32. quæst. 2. ad vltim. qui tamen pro ea non est; vt vidimus numero tertio. Potest enim Dei amor erga possibilia non necessarius asserti ab his Doctoribus; sed liber, iuxta affirmantis sententia primam, & rationabiliorem modum. Quare non certa fide tres hi Doctores pro hac vniuersim negatiua sententia referuntur.

5. In eadem sententia persistere videtur Sanct. Thom. 1. cont. Gent. capite 81. probans hic Deum non diligere omnia, quæ scit & citata quæst. 20. artic. 2. Deum diligere omnia, quæ sunt: ubi, licet negatiuum de amore, possibilibus præcisè, non posuerit, ac proinde noster Ruiz ipsum de efficaci voluntate locutum solummodo interpretetur d. 6. citata sect. 5. num. 10. tamen, si eius ratio tam ibi, quam quæst. 19. art. 6. ad 2. & artic. 3. ad 6. ab eodem Ruiz relatæ eadem sectione, numero septimo, & qua discrimen inter actum intellectus quod tendit in obiectum secundum quod est in cognoscente, & actum voluntatis, quod tendit in obiectum secundum quod in se est, aperte erga omne, quod in se actu non est, esse actu desideratum amorem omnium Dei excludit: eandemque doctrinam tradiderat tota q. 7. & 6. corp. ubi soli Deo, non autem creaturis, competere per essentiam suam bonitatem probat: quia

nec per suam essentiam competit illis esse (nempe actu) quod prima, & fundamentalis rerum bonitas est. Idcirco pro negatiua vniuersim amoris Dei erga possibilia, qua talia, ipsum interpretatur, & sequitur Ferrar ad citatum locum 1. contra Gent. cap. 81. lib. 4. cap. 13. §. dicitur: eidem sententia adherent Alex. Aleq. 1. p. quæst. 31. m. 1. post med. q. 34. m. 3. & 4. ac eius Discipulus Sanctus Bonauentura in 1. d. 45. art. 1. quæst. 2. in 3. d. 32. artic. 1. q. 1. ad argumenta. Richardus ibi art. 1. q. 2. ac fufius Gabriel ibi q. vnica. artic. 1. notab. 1. & artic. 2. conclus. 2. et post complacentiam (quam amorem esse negat) erga possibilia videtur admittit: denique pro ea stat Soarius d. 30. metaph. section. 16. à numero 39. & prima parte, libro 11. cap. 2. siue ac 3. de attribut. cap. 6.

CERTAMEN III.

Tertia negatiua vniuersim Amoris diuini erga possibilia sententia, explicatiua, temperatiuque, variis conclusionibus propostæ, eligitur.

1. **S**i prima conclusio. Possibilia creata, qua possibilia, siue præcisè secundum statum possibilitatis Deus necessariorum non amat. Hæc conclusio est Doctorum omnium primæ, & tertie sententia: etque independens ab eo, quod possibilia habeant, vel non habeant sufficientem bonitatem obiectiuam, vt à Deo amari possent. Est enim possibilia, præcisè, qui talia sufficientem bonitatem obiectiuam habeant vt actum terminent sui amorem (vt prima sententia admittit) que nunc permittimus liberum solum Dei erga ipsa esse posse amorem asserimus. Atque in hunc modum ratione Sancti Thomæ & Sancti Bonauenturæ tacta supra num. 2. siue, probamus. Determinatio potius de se libera; & necessitas in actu primo ad amorem illius obiecti debet ex altero à duobus provenire: vel ex summa, & infinita simpliciter bonitate, & perfectione obiecti amandi, (qualis solius Dei bonitas est, & que creatis repugnat) vel ex affectu aliquo antecedenti illius obiecti, quod actus determinat ad amorem aliter: sed nullius obiecti est in Deo antecedens amor: pro priori signo ad creaturarum amorem, ex quo ad ipsas, et sufficienter obiectiue bonas, amandas, actus vel quasi actus Dei voluntas determinatur: ergo nullus Dei voluntas determinata, seu necessitata antecedens ter est ad illam: adhuc qua possibilibus amorem ac libere inde non amantur necessariorum à Deo; sed ad summam cum potestate antecedenti ad ipsas amandas, vel non amandas.

2. Concludit discursus, si minoris partem extremam probemus: cui proinde probande tertie sententia DD. incumbunt, quia amor Dei creaturarum, adhuc possibilibus amorem præcedens solum est amor Dei erga ipsum: sed ex hoc ad amandas creaturas determinatus, ac necessitatus, neque est neque intelligitur Deus ad illas vel quasi actus. Primo à prioris quia, tam diuina bonitas, quam eius amor independentes à creaturarum etiam possibilibus bonitate, & amore prorsus sunt; ita, vt si tam possibilibus quam illarum amor exerceat erga illa sumptus repugnent, diuina bonitas, & Deique erga illam amor non modo non repugnent, sed actu consisterent: vt erga controuersia prima, independentiam cuiusque prædicati diuini à creaturis, adhuc possibilibus, ostendentes probauimus. Confirmatur: quia Angelus, & Beati reliqui, & si minus independentes à creaturis, quam Deus, sunt, atque à Dei bonitate infinita in ipsius amorem necessariorum rapiantur; tamen, nec inde ad amorem illum creaturarum Dei amore determinantur, siue ex necessitate rapiuntur; sed libere illas adhuc vt possibiles amant; quidquid repugnet Ruiz, cuius exactiones, qua